

Dictionary of healthy lifestyle

Słownik zdrowego stylu życia

Authors/autorzy:

**Anastasia Rudenko, Natalia Paperniuk, Marcin Kinder, Wiktoria Młyńska,
Kamila Szymczak, Justyna Załoga, Karolina Karkos, Wanessa Dudek,
Justyna Dryjska, Artem Kyrychuk, Julia Skwara, Sandra Kopiec**

Table of Contents – Spis treści

	Page – strona:
1. Who – World Health Organization	3
2. Decaloge of healthy lifestyle – dekalog zdrowego stylu życia	4
3. Food - jedzenie	5-8
• Food components – składniki żywności	
• Cereal and grains – produkty zbożowe i ziarniste	
• Diary – nabiał	
• Fruit – owoce	
• Herbs – zioła	
• Meat, fish and seafood – mięso, ryby i owoce morza	
• Oils – oleje	
• Vegetables – warzywa	
4. Health care – opieka zdrowotna	10-12
• Diseases – choroby	
• Doctor – doktor	
• Internal organs – organy wewnętrzne	
• Parts of body – części ciała	
• Words related to illness and doctor – słowa związane z chorobami i doktorem	
• 5 senses – 5 zmysłów	
5. Healthy habits – zdrowe nawyki	13
6. Minerals – minerały	14
7. Sports - sporty	15-16
• Individual sports – sporty indywidualne	
• Life philosophy – psychologia życia	
• Other activities – inne aktywności	
• Team sports – sporty drużynowe	
• Words related to sports – słowa związane ze sportem	

WHO – World Health Organization

Światowa Organizacja Zdrowia

WHO works worldwide to promote health, keep the world safe, and serve the vulnerable.

Our goal is to ensure that a billion more people have universal health coverage, to protect a billion more people from health emergencies and provide a further billion people with better health and well-being.

WHO działa na całym świecie w celu promowania zdrowia, utrzymania bezpieczeństwa na świecie i służenia najsłabszym.

Naszym celem jest zapewnienie, aby miliard osób miało powszechną ochronę zdrowia, aby chronić miliard więcej ludzi przed zagrożeniami zdrowotnymi i zapewnić dalszemu miliardowi ludzi ominięcie lepszego zdrowia i dobrego samopoczucia.

For universal health coverage, we:

- focus on primary health care to improve access to quality essential services
- work towards sustainable financing and financial protection
- improve access to essential medicines and health products
- train the health workforce and advise on labour policies
- support people's participation in national health policies
- improve monitoring, data and information.

For health emergencies, we:

- prepare for emergencies by identifying, mitigating and managing risks
- prevent emergencies and support development of tools necessary during outbreaks
- detect and respond to acute health emergencies
- support delivery of essential health services in fragile settings.

Dla powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, my:

- skoncentrowaliśmy się na podstawowej opiece zdrowotnej w celu poprawy dostępu do podstawowych usług wysokiej jakości,
- dążymy do zrównoważonego finansowania i ochrony finansowej,
- poprawiamy dostęp do podstawowych leków i produktów zdrowotnych,
- szkolimy pracowników służby zdrowia i doradzamy w zakresie polityki pracy,
- wspieramy udział ludzi w krajowej polityce zdrowotnej,
- monitorujemy dane i informacje.

W nagłych wypadkach zdrowotnych:

- przygotowujemy się na sytuacje kryzysowe poprzez identyfikację, łagodzenie ryzyka i zarządzanie nim,
- zapobiegamy sytuacjom nadzwyczajnym i wspieramy rozwoju narzędzi niezbędnych podczas ognisk chorób,
- wykrywamy ostre sytuacje kryzysowe i reagujemy na nie,
- wspieramy świadczenia podstawowych usług zdrowotnych w niestabilnych warunkach.

Decalogue of healthy lifestyle

1. Eat meals regularly: 4-5 meals a day every 3-4 hours.
2. Eat 25% fruit and 75% vegetables. Minimum half of food should be fruit and vegetables.
3. Eat cereal, especially whole-grain.
4. Everyday drink two glasses of milk or drink yoghurt.
5. Reduce animal fat. Replace that with vegetable oil.
6. Reduce meat especially red and processed food. Eat fish, eggs, beans.
7. Avoid eat sugar and sweets. Replace them with fruit and nuts.
8. Don't use salt. Use herbs.
9. Remember about drinking water at least 1,5l.
10. Reduce intake of alcohol.

Delakog zdrowego stylu życia

1. Spożywaj posiłki regularnie: 4-5 posiłków codziennie co 3-4 godziny.
2. Spożywaj 25% owoców i 75% warzyw. Przynajmniej połowa tego co jesz to powinny być owoce i warzywa.
3. Spożywaj produkty zbożowe, zwłaszcza pełnoziarniste.
4. Codziennie wypijaj dwie szklanki mleka lub jogurtu.
5. Ogranicz spożycie tłuszczów zwierzęcych. Zastąp je olejami roślinnymi.
6. Ogranicz spożycie mięsa, zwłaszcza czerwonego i przetworzonych produktów. Jedz ryby, jajka, rośliny strączkowe.
7. Unikaj spożycia cukru i słodyczy. Zastępuj je owocami i orzechami.
8. Nie używaj soli. Używaj ziół.
9. Pamiętaj o piciu wody co najmniej 1,5l.
10. Ogranicz spożycie alkoholu.

Food – jedzenie

1. Food components – składniki żywności

Fats – tłuszcze

- unsaturated – nienasycone
- saturated – nasycione

Carbohydrates – węglowodany

Sugar – cukier

Protein – białko

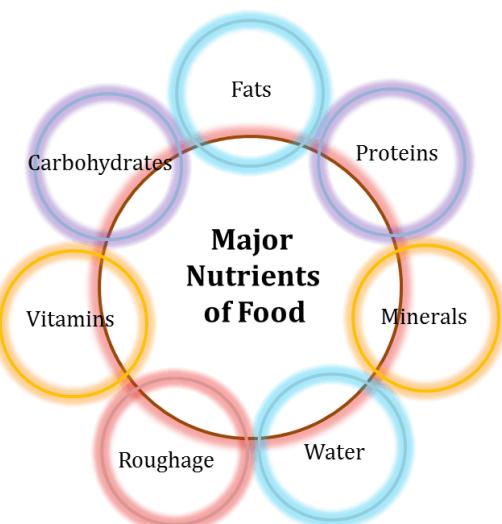
Salt – sól

Fibre (roughage) – błonnik

Gluten – gluten

Vitamins – witaminy

Calories – kalorie

2. Cereal and grains – produkty zbożowe i ziarniste

Brown bread – ciemny chleb

Cornflekes – płatki kukurydziane

Croissant – rogalik

Flour – mąka

- cornflour – mąka kukurydziana
- riceflour – mąka ryżowa

Millet porridge – kasza jaglana

Museli – musli

Noodles – makaron

- pasta – makaron
- spinach noodles – makaron szpinakowy
- wholegrain pasta – makaron pełnoziarnisty

Oatmeal – owsianka

Rey bread – chleb żytni

Rice – ryż

Roll – bułka

Spelled bread – chleb orkiszowy

Toast – chleb tostowy

White bread – chleb pszenny

3. Diary – nabiał

Butter – masło

Buttermilk – maślanka

Cheese – ser

- blue cheese – ser pleśniowy
- hard cheese – ser żółty
- soft cheese – ser miękki (typu Camembert)
- white cheese – ser biały

Cottage cheese – serek wiejski

Cream – śmietanka

- sour cream – kwaśna śmietana
- whipping cream – bita śmietana

Edam – ser edamski

Eggs – jajka

Feta cheese – ser feta

Koumiss – kumys

Milk – mleko

- condensed milk – mleko skondensowane
- milk powder – mleko w proszku
- sour milk – kwaśne mleko

Mozarella – mozzarella

Whey – serwatka

Yoghurt – jogurt

4. Fruit – owoce

Almond – migdał

Apple – jabłko

Apricot – morela

Avocado – awokado

Banana – banan

Berry – jagoda

- acai berry – jagoda acai

- billberry – borówka amerykańska
- blackberry – jeżyna
- cranberry – żurawina
- gooseberry – agrest
- mulberry – morwa
- raspberry – malina
- strawberry – truskawka
- wild strawberry – poziomka

Blackcurrant – czarna porzeczka

Cherry – wiśnia/czereśnia

- barbados cherry – wiśnia barbados
- wild cherry – dzika wiśnia

Date – daktyl

Dragon fruit – smoczy owoc

Fig – figa

Grapefruit – grejfrut

Grape – winogron

Guava – guawa

Kiwi fruit – kiwi

Lemon – cytryna

Lychee – liczi

Mandarine – mandarynka

Mango – mango

Nectarine – nektaryna

Nuts – orzechy

- coconut – kokos
- hazelnut – orzech laskowy
- peanut – orzech ziemny
- pistachio nuts – pistacja

Olive – oliwa

Orange – pomarańcza

Papaya – papaja

Peach – brzoskwinia

Pear – gruszka

Pineapple – ananas

Plum – śliwka

- mirabelle plum – śliwka mirabelka

Pomegranate – granat

Pumpkin – dynia

Quince – pigwa

Sunflower – słonecznik

Watermelon – arbu

5. Herbs – zioła

Basil – bazylia

Camomile – rumianek

Chilli – papryka chilli

Chives – szczypior

Coriander – kolendra

Cuckooflower – rzeżucha

Dill – koper zielony

Garlic – czosnek

Ginger - imbir

Lavender – lawenda

Lemon balm – melisa
 Lovage – lubczyk
 Marjoram – majeranek
 Mint – mięta
 Oregano – oregano
 Parsley – natka pietruszki
 Pepper – pieprz
 Rosemary – rozmaryn
 Sage – szalwia
 Stevia – stewia
 Tarragon – estragon
 Thyme – tymianek
 Vanilla – wanilia

6. Meat, fish and seafood – mięso, ryby i owoce morza

Eel – węgorz
 Salmon – łosos
 Bream – leszcz
 Pork – wieprzowina
 Beef – stek
 Lean chicken – chudy kurczak
 Lamb – baranina
 Chicken – kurczak
 Turkey – indyk
 Veal – cielęcina
 Duck – kaczka
 Sausage – kiełbasa
 Ham – szynka
 Poultry – drób
 Goose – gęś
 Venison – dziczyzna
 Minced meat – mięso mielone
 Bacon – bekon
 Meatball – klopsy
 Chop – kotlet
 Cod – dorsz
 Tuna – tuńczyk
 Mackerel – makrela
 Herring – śledź
 Trout – pstrąg
 Carp – karp
 Sardine – sardynka
 Crab – krab
 Lobster – homar
 Oyster – ostryga
 Octopus – ośmioronica
 Prawn – krewetka
 Mussel – małża
 Tuna – tuńczyk

7. Oils – oleje

Argan oil – olej arganowy
Black cumin oil -
Coconut oil – olej kokosowy
Evening primrose oil – olej z wiesiołka
Lard – smalec
Linseed oil – olej lniany
Oil from milk thistle – olej z ostropestu plamistego
Olive oil – oliwa
Rapeseed oil – olej rzepakowy
Sesame oil – olej sezamowy
Sunflower oil – olej słonecznikowy

8. Vegetables – warzywa

Arugula – rukola
Asparagus – szparag
Aubergine – bakłażan
Bean – fasola
Beet – burak
Broad bean – bób
Broccoli – brokuł
Cabbage – kapusta
Carrot – marchewka
Cauliflower – kalafior
Celery – seler
Chickpeas – ciecierzyca
Chicory – cykoria
Chive – szczypiorek
Corn – kukurydza
Courgette – cukinia
Cucumber – ogórek
Dill – koper
Eggplant – bakłażan
Kale – jarmuż
Kohlrabi – kalarepa
Leek – por
Lentils – soczewica
Lettuce – sałata
Mushroom – grzyb
Onion – cebula
Parsley – pietruszka
Peas – groszek
Potato – ziemniak
Pumpkin – dynia
Radish – rzodkiewka
Tomato – pomidor
Spinach – szpinak
Soy – soja

Health care – opieka zdrowotna

1. Doctor – lekarz

G.P. (general practitioner) – lekarz pierwszego kontaktu
Specialist – specjalista
Cardiologist – kardiolog
Dentist – dentysta
Neurologist – neurolog
Physiotherapist – fizjoterapeuta
Surgeon – chirurg
Pediatrician – pediatra
Nurse – pielęgniarka
Internist – internista

2. Diseases – choroby

Cold – przeziębienie
Cough – kaszel
Runny nose – katar
Fever – gorączka
High temperature – gorączka
Vomit – wymiotować
Weakness – słabość
Shiver -
Heart attack -
Cancer – nowotwór
Allergies – alergie
Asthma – astma
Chickenpox – ospa wietrzna
Bronchitis – zapalenie oskrzeli
Diabetes – cukrzyca
Diarrhoea – biegunka
Food poisoning – zatrucie pokarmowe
The flu – grypa
Pneumonia – zapalenie płuc
Ache – ból
Toothache – ból zęba
Stomachache – ból brzucha
Tonsillitis – angina

3. Words related to illness and doctor – słowa związane z chorobami i lekarzem

Examine – badać
Patient – pacjent
Measure temperature – mierzyć temperaturę
Measure blood pressure – mierzyć puls serca
Listen to your heart – słuchać bicia serca
Prescribes some medication – przepisać leki
Antibiotics – antybiotyk
Painkiller – tabletki przeciwbólowe
Vitamins – witaminy
Drops – krople

Prescription – recepta

Pharmacy – apteka

Serious illness – poważna choroba

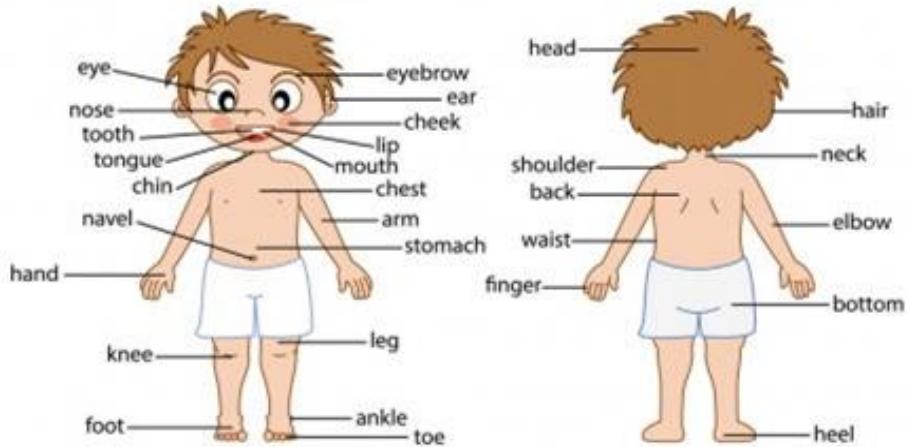
Hospital – szpital

Common illness – lekka choroba

Fatal illness – śmiertelna choroba

4. Parts of body – części ciała

My Body

Ankle – kostka

Arm – ramię

Back – plecy

Bottom – pupa

Cheek – policzek

Chest – klatka piersiowa

Chin – podbródek

Ear – ucho

Elbow – łokieć

Eye – oko

Eyebrow – brew

Finger – palec u dłoni

Foot – stopa

Hair – włosy

Hand – dłoń

Head – głowa

Heel – pięta

Knee – kolano

Leg – nogą

Lip – warga

Mouth – usta

Navel – pępek

Neck – kark

Nose – nos

Shoulder – ramie, bark

Stomach – brzuch

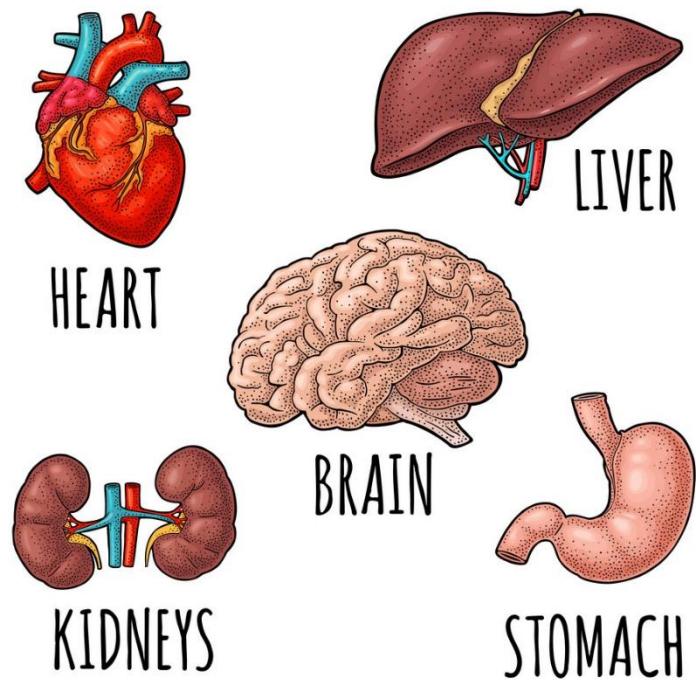
Toe – palec u nogi

Tooth – ząb

Tongue – język

Waist – biodro

5. Internal organs – organy wewnętrzne

Brain – mózg

Lungs – płuca

Heart – serce

Stomach – żołądek

Liver – wątroba

Intestines – jelita

Kidneys – nerki

Bladder – pęcherz

6. 5 senses – 5 zmysłów

Sight – wzrok

Hearing – słuch

Smell – węch

Taste – smak

Touch – dotyk

Healthy habits

1. You should do some exercise every day.
2. You shouldn't go to bed late.
3. You should eat five fruits and vegetables every day.
4. You shouldn't drink too much alcohol.
5. You shouldn't eat too much sweets.
6. You should brush your teeth after every meal.
7. You should wash your hands before every meal.
8. You should sleep eight hours every day.
9. You should wear your coat in winter.
10. You should visit the dentist once a year.
11. You shouldn't play video games all day.
12. You shouldn't smoke.
13. You should drink lots of water.
14. You shouldn't watch too much tv.

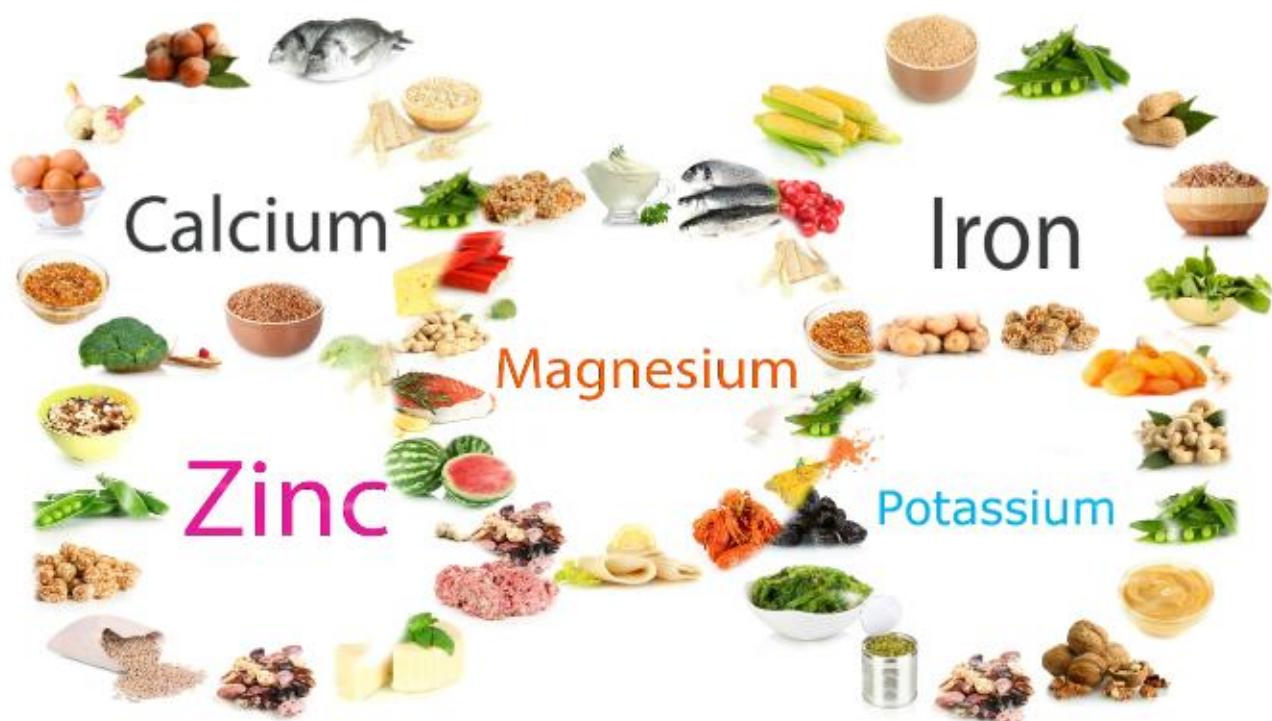
Zdrowe nawyki

1. Powinieneś ćwiczyć każdego dnia.
2. Nie powinieneś chodzić spać późno.
3. Powinieneś jest pięć owoców i warzyw każdego dnia.
4. Nie powinieneś pić zbyt dużo alkoholu.
5. Nie powinieneś jest zbyt dużo słodczy.
6. Powinieneś myć zęby po każdym posiłku.
7. Powinieneś myć dłonie przed każdym posiłkiem.
8. Powinieneś spać osiem godzin dziennie.
9. Powinieneś ubierać płaszcz w zimę.
10. Powinieneś chodzić do dentysty raz w roku.
11. Nie powinieneś grać w gry komputerowe całe dnie.
12. Nie powinieneś palić papierosów.
13. Powinieneś pić dużo wody.
14. Nie powinieneś oglądac za dużo telewizji.

Minerals – minerały

Calcium – wapń
Chromium – chrom
Copper – miedź
Fluorine – flor
Iodine – jodyna
Iron – żelazo
Magnesium – magnez
Manganese – mangam
Phosphorus – fosfor
Potassium – potas
Salt – sól
Zinc – cynk

Sports and activities – aktywność fizyczna

1. Individual sports – sporty indywidualne

• Summer - letnie

Archery – łucznictwo
Badminton – badminton
Boksing – boks
Canoeing – kajakarstwo
Cycling – kolarstwo
Diving – nurkowanie
Fencing – szermierka
Gimnastic – gimnastyka
High jump – skok wzwyż
Horse riding – jazda konna
Hurdle – skok przez płotki
Javeling – rzut oszczepem
Judo – judo
Karate – karate
Long jump – skok w dal
Pole vault – skok o tyczce
Rowing – wioślarstwo
Running – bieganie
Shot put – rzut dyskiem
Skateing – jazda na rolkach
Sumo – sumo
Swimming – pływanie
Water jump – skok do wody
Weightlifting – podnoszenie ciężarów

• Winter – zimowe

Bobsleigh – bobslej
Cross country skiing – narciarstwo biegowe
Ice skateing – łyżwiarstwo
Skiing – narciarstwo
Ski jumping – skoki narciarskie
Sleighting – saneczkarsztwo
Snowboarding – snowboarding

2. Life philosophy – filozofia życia

Body positive – pozytywność ciała
Meditacion – medytacja
Well-being – dobre samopoczucie

3. Other activities – inne aktywności

Areobic – aerobik
Chess – szachy
Climbing – wspinaczka
Dancing – tańczenie
Darts – dart (rzutki)
Fishing – wędkarstwo
Fitness – fitness
Golf – golf
Indoor sports – sporty we wnątrz
Jogging – jogging

- Knitting – robić na drutach
- Nordic walking – nordic walking
- Outdoor sports – sporty na zewnątrz
- Parahuting – spadochroniarstwo
- Pole dance – pole dance (taniec na rurze)
- Uno – uno
- Walking – spacerowanie
- Yoga – yoga
- Zumba – zumba

4. Team sports – sporty drużynowe

- Baseball – baseball
- Basketball – piłka koszykowa
- Football – piłka nożna
- Handball – piłka ręczna
- Hockey – hokej
- Ice hockey – hokej na lodzie
- Rugby – rugby
- Soccer – soccer
- Tenis – tenis
- Volleyball – siatkówka

5. Words related to sports – słowa związane ze sportem

Couch potatoes – leń
Engageging – przyciągający
Good for heart = cardio exercises – ćwiczenia cardio
Gripping – przyciągający
Involving – przyciągający
Sedentary activity – aktywności siedzące

